

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBUR NOMIDAGI
ANDIJON DAVLAT UNIVERSITETI

TARIX FAKULTETI

KUNDUZGI TA‘LIM SHAKLI
ARXIVSHUNOSLIK TA‘LIM YO‘NALISHI BITIRUVCHI
TALABALARI UCHUN

MAJBURIY FANLARDAN
YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYA

D A S T U R I

Andijon-2025

Andijon davlat universiteti Kengashining 2025-yil 29-yanvardagi 7-sonli yig'ilish qaroriga muvofiq tasdiqlangan

Yakuniy davlat attestatsiya dasturi Andijon davlat universitetida ishlab chiqilgan.

Tuzuvchilar:

O'zbekiston tarixi kafedrasi mudiri: S.Xoshimov

Jahon tarixi kafedrasi mudiri: F.Isaqova

Fakulteti dekani: J.Hasanov

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i o'rinbosari: J.Usmonov

Axborot texnologiyalari bo'yicha prorektor: M.Maxkamov

KIRISH

Mazkur dastur arxivshunoslik ta'lim yo'nalishi bitiruvchilarining taxsil olish mobaynida majburiy fanlarini o'qib o'zlashtirganlik darajasini aniqlash uchun o'tkaziladigan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari bo'yicha ishlab chiqilgan.

2024-2025 o'quv yili bakalavriat ta'lim yo'nalishlari bitiruvchi talabalaridan yakuniy davlat attestatsiyasi test sinovlari universitet Kengashining 2024-yil 29-iyundagi 13-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan ishchi o'quv rejadagi majburiy fanlaridan o'tkaziladi.

Yakuniy Davlat attestatsiyasi sinovlarida o'tkaziladigan fanlar

tarkibi:

1. Jahon arxivlari tarixi va xorijiy mamlakatlarda arxiv ishi tarixi;
2. O'zbekistonda davlat muassasalari tarixii;
3. Arxiv nazariyasi va amaliyoti.

JAHON ARXIVLARI TARIXI VA

HORIJIY MAMLAKATLARDA ARXIV ISHI TARIXI

Jahon arxivlari tarixi va xorijiy mamlakatlarda arxiv ishi tarixi” fanining maqsad va vazifalari

Insoniyat taraqqiyotida arxivlarning o'rnini va roli. O'quv kursining maqsadi va vazifalari. Zamonaviy dunyoda arxivlar va ularning ahamiyati. Xorijiy arxivlar tarixining tarixshunosligi va manbashunosligi

Qadimgi dunyo mamlakatlarida hujjat yuritish tizimining shakllanishi

Ilk arxivlarning paydo bo'lishi va rivojlanishi, Qadimgi dunyo tarixida ilk arxivlarning o'rnini va ahamiyati. Jahon mamlakatlarida hujjat yuritish tizimining shakllanishi.

Qadimgi dunyoning xo'jalik arxivlari. Qadimgi dunyodagi ilk arxiv-kutubxonalar

Xo'jalik yozma manbalarini saroy saqlovxonalarida mujassamlashgan diplomatik yozishmalar. Huquq sohasidagi hujjatlar – arxiv manbasi sifatida. Savdo-sotiq hujjatlarini qadimgi arxiv manbalarida tutgan o'rnini. Qadimgi dunyodagi ilk arxiv-kutubxonalar.

Qadimgi Misr va Qadimgi Mesopotamiyada arxiv ishi

Qadimgi Misrda arxiv ishining ilk ko'rinishlari. Tel-Amarna arxivi. Fir'avn arxivlari. Qadimgi Mesopotamiyada Kutubxona-arxivlar. Shumer, Akkad, Bobil, Elam, Xett arxivi.

Qadimgi Ossuriya va Qadimgi Bobilda arxiv ishini

Qadimgi Ossuriyada arxiv ishining ilk ko'rinishlari. Qadimgi Ossuriya arxividagi diplomatik yozishmalar. Harbiy yozishmalar. Qadimgi Bobilda arxiv ishining asosiy hujjatlari.

Qadimgi Xitoy va Qadimgi Hindistonda arxiv ishi

Qadimgi Xitoyda arxiv ishining ilk ko'rinishlari. Imperator arxivlari. Qadimgi Xitoy arxivlaridagi diplomatik yozishmalar. Qadimgi Xitoyda koinlar arxivlari, harbiy yozishmalar va saroy arxivlari.

Qadimgi O'rta Osiyo davlatlarida arxiv ishi

O'rta Osiyo davlatlarida arxiv ishining shakllanishi Qadimgi Xorazm arxivi. Qadimgi So'g'diyona arxivi. Qadimgi Kushon imperuyasi arxivi.

Qadimgi Rimda ilk arxivlarning shakllanishi. Qadimgi Rimda Respublika arxivlari

Qadimgi Rim tarixi manbalari va arxiv ishining shakllanishi. Qadimgi Rim arxivlarida boshqaruv shakllari. Qadimgi Rimda respublika arxivlari. Qadimgi Rimda Imperator arxivlari.

Qadimgi Gretsiya arxivlari. Qadimgi Spartada arxiv ishi

Qadimgi Gretsiya arxivlari tarixiga oid manbalar. Qadimgi Gretsiyada arxivishining shakllanishi. Qadimgi Gretsiya polislari arxivlari.

Ilk o'rta asrlarda Yevropada arxiv ishi. Rivojlangan o'rta asrlarda Yevropada arxiv ishi. Kiyev Rusi davlati arxivlari

G'arbiy Yevropada "Varvar" qirollar arxivlari. G'arbiy Yevropada Monastir va yepiskop arxivlari. Qadimgi Rus davlati arxivlari. Rus davlatida feodal tarqoqlik davri arxivlari.

Yangi davrda Germaniyada arxiv ishi

Yangi davrda Germaniyada ijtimoiy-siyosiy ahvol. XVIII asrda Germaniyada arxiv turlari. XIX asrning birinchi yarmida Germaniya arxiv ishidagi o'zgarishlar. Dinastiya arxivlari. Tarix jamiyatlarining tashkil etilishi. Saksoniya, Bavariya, Prussiya knyazliklarida arxiv ishi.

Yangi davrda Angliyada arxiv ishi

Yangi davrda Angliyada ijtimoiy-siyosiy ahvol. Angliyadagi qirollik arxivlari. Qirol Tyudor va uning yaqinlari, tashqi siyosatga va mustamlaka siyosatiga oid hujjatlar. XVIII asrning birinchi choragida Angliyada milliy tarixga qiziqishning oshishi. Arxiv sohasiga hukumat e'tibori. 1838 yilda Davlat arxivi (Publicrecord office) ning tashkil etilishi. Tarixchi va arxeolog F. Polgreyfning arxiv sohasidagi yutuqlari. 1850 yilda Londonda davlat arxivi binosining qurilishi. Arxivlarda ilmiy faoliyat.

Yangi davrda Rossiya imperiyasida arxiv ishi

Rossiya imperiyasida arxiv ishining shakllanish jarayoni. Qo'lyozmavlar va ularni saqlash muammolari. Pyotr I ning arxivlar ishiga bo'lgan e'tibori. Yangi davrda arxivlarga bo'lgan e'tibor va qiziqishning o'sishi. Hujjatlarni saqlash tamoyillarini ishlab chiqilishi. Peterburg arxivi faoliyati.

Yangi davrda Ispaniya va Italiyada arxiv ishi

Ispaniyada Yangi davrda ijtimoiy-siyosiy vaziyat. Kastiliya, Aragona, Navarra qirolliklari, Barselona grafliklari arxivlari. Simankas arxivi. Arxivchi Diego de Ayalaning xizmatlari. XIX asr birinchi yarmida arxiv islohotlari. Ispaniyadagi Markaziy davlat arxivlari tarixi. Italiyada arxiv ishining rivojlanishi uning yagona hududiy davlat sifatida shakllanishi. Gersoglar va boshqa siyosiy hodimlar, Anjuy va Aragon dinastiyasi hujjatlari.

Yangi davrda Fransiyada arxiv ishi

1790 yil Fransiya Milliy arxivining tashkil etilishi. 1794 yilgi arxivlar to'g'risidagi dekretning ahamiyati. Arman Gaston Komyuz va uning arxiv sohasidagi yutuqlari. Parij Milliy kutubxonasining tashkil etilishi. Fransiyada Napoleon hukmdorligi davrida arxiv ishi. 1789-1799 yillarda Burjua inqilobi va arxiv islohotlarining o'tkazilishi. Xartiya hujjatlari. Arxiv nizomi va uning xususiyatlari. Arxiv islohotlari. 1839 yilda Departament arxivlari. XIX asr ikkinchi yarmida arxiv islohotlari va arxiv maktablari faoliyati.

Xorijiy mamlakatlarda Birinchi va Ikkinchi jahon urushlaridan so‘ng arxiv ishi. Sharqiy Evropa mamlakatlarida arxiv ishi

Birinchi jahon urushidan so‘ng jahon arxivlarida arxiv sohasida umumiy ahvol. Birinchi jahon urushining arxiv sohasiga ta‘siri va arxiv sohasidagi islohotlar. G‘arbiy va Sharqiy Yevropa mamlakatlarida arxiv sohasidagi muammolar va arxiv islohotlari. Arxivlarda ilmiy-ma‘lumotnoma apparatining shakllanishi. Polshada arxiv ishi. Krakovdagi qirollik arxivi. Arxiv tarkibidagi hujjatlar. Chexiya, Slovakiya arxivlari.

Markaziy Yevropa mamlakatlarida Birinchi jahon urushidan so‘ng arxiv ishi

Fransiya arxivlari. Milliy arxiv faoliyati. Arxiv sohasidagi islohotlar. Belgiyada arxiv ishi. O‘quv kurslarining tashkil etilishi. Niderlandiyada arxiv ishi. Arxiv boshqaruv tizimidagi o‘zgarishlar. Skandinaviya davlatlarida arxiv ishi (Shvetsiya, Daniya, Finlandiya Norvegiya). Angliya arxivlari. Avstriya arxivlari. Arxiv tizimidagi o‘zgarishlar.

Janubi-Sharqiy Osiyo mamlakatlarida arxiv ishi

Pekin va Nankindagi tarixiy arxivlar. 1959 yildagi “provinsial arxivlar to‘g‘risida”gi va Davlat va partiya tizimidagi arxivlarni birlashtirish” haqida”gi qonuni. “Madaniy inqilob” davrida arxivlarga zarar yetishi. Arxiv jurnallari va arxiv kadrlarni tayyorlash masalalar. Xitoyda harbiy, siyosiy kurashlar davrida arxivlar holati. Min va Sin sulolasi arxiv hujjatlari. XXRda arxiv islohotlarining o‘tkazilishi (XX asrning 40-50 yillari). Arxiv institutlarining tashkil etilishi. Bosh arxiv boshqarmasining tashkil etilishi. Yaponiyada arxiv ishi xizmatining tashkil etilishi. Ikkinchi jahon urushidan so‘ng arxivlar holati va arxiv ishidagi muammolar. 1961 yilda Bosh vazir huzuridagi hukumat hujjatlarining saqlanish holatini o‘rganuvchi komissiyaning tashkil etilishi.

Janubi-g‘arbiy va Markaziy Osiyo mamlakatlari arxivlari

Birinchi jahon urushidan so‘ng Turkiyadagi siyosiy ahvol va uning arxiv sohasiga ta‘siri. Arxivlar to‘g‘risidagi qonunning qabul qilinishi. Turkiya Markaziy arxivi va uning tarkibidagi hujjatlar. Turkiyada Ikkinchi jahon urushidan so‘ng arxiv sohasidagi islohotlar, qabul qilingan qonun hujjatlari. Suriya, Eron, Iroq, Afg‘oniston mamlakatlarida arxiv ishining tashkil etilishi. Milliy arxivlarning tashkil etilishi, boshqaruv tizimi, jamg‘armalar tarkibi, kutubxonalaridagi qo‘lyozmalari kolleksiyalari.

AQShda arxiv ishi

AQSH Milliy arxivining tashkil etilishi. Milliy arxiv vazifalari. Arxiv qonunchiligi. Milliy arxiv tarkibidagi hujjatlar. Milliy arxivni butlashishlari. Ikkinchi jahon urushidan so‘ng AQShda Federal arxivlarni tashkil etish muammolari. Arxiv boshqaruv tizimidagi o‘zgarishlar. Arxiv hujjatlarini saqlash muammolari. Shaxsiy arxivlar faoliyati va turlari.

Lotin Amerikasida arxiv ishi tarixi

Braziliya, Meksika, Argentina davlatlarida arxiv sohasiga e‘tibor qaratilishi. Yagona arxiv boshqaruv tizimini joriy etilishi. Argentina, Meksika Milliy arxivi faoliyati. Arxivlarning tarkibidagi tarixiy hujjatlar va ularning ahamiyati. Kubada Ispaniyaning mustamlakachilik siyosati. Kuba bosh arxivining tashkil etilishi. Kuba arxiv nizomining qabul qilinishi. Arxiv sohasida ilmiy faoliyat.

O‘ZBEKISTONNNG DAVLAT MUASSASALARI TARIXI FANI BO‘YICHA O‘ZBEKISTONNNG DAVLAT MUASSASALARI TARIXI FANINING MAQSAD VA VAZIFALARI.

Davlat va davlat muassasalari tushunchasi. O‘zbekistonning davlat muassasalari tarixi fanining maqsad va vazifalari. Davlat muassasalarni tarixi fanining boshqa fanlar bilan aloqadorligi. Davlatning asosiy belgilari va funksiyalari. Davlat muassasalari tarixi fanini o‘rganishning ahamiyati.

O‘ZBEKISTON XUDUDIDA QADIMGI DAVLAT MUASSASALARINING VUJUDGA KELISHI.

O‘rta Osiyo hududida qadimgi davlat va davlat muassasalarining paydo bo‘lishi. Davlat muassasalari faoliyati. Oqsoqollar kengashi. Ilk harbiy-demokratik boshqaruv. "Avesto" - O‘rta Osiyo va O‘zbekistonning qadimiy tarixi va boshqaruviga oid ilk yozma manba. "Avesto" qismlari: YAsna (qurbonlik - duolar yoki qurbonlik keltirish). YAsht ("qadrlash" ulug‘lash - ma‘budalar uchun madhiyalar) Videvdat ("devlarga qarshi kurash"), Visparat ("barcha hukmdorlar"). "Avesto"da jamiyatni idora qilish tizimi. "Avesto"da patriarxal oila urug‘chilik jamoasi hududiy urug‘chilik jamoasi, qabila va qabilalar ittifoqi.

AHAMONIYLAR DAVRIDA O‘RTA OSIYODA DAVLAT BOSHQARUVI.

Qadimgi Baqtriya, Xorazm, So‘g‘diyona va Marg‘iyona davlatlari. Sak-massaget qabilalari birlashmasi. Ahamoniylar sulolasi davrida davlat muassasalari. O‘rta Osiyo hududidagi qadimgi davlatlarning Ahamoniylar tomonidan bosib olinishi. Satrapliklarda boshqaruv tizimi. Satrapliklardan soliq undirilishi. Qadimgi Baqtriya, Xorazm, So‘g‘diyona va Marg‘iyona davlatlarida savdo aloqalari. Behistun qoyatosh yozuvlari va Yunon Rim tarixchi olimlarining qadimgi davlatlar haqidagi ma‘lumotlari. Ahamoniylar sulolasi boshqaruv davrida satrapliklarda devonxona faoliyati. Ahamoniylar sulolasi boshqaruvining ijtimoiy - siyosiy mohiyati.

QADIMGI QANG‘ VA DOVON DAVLATLARIDA DAVLAT MUASSASALAR TIZIMI.

Qadimgi Qang davlati. Qang‘ davlatining bilan munosabatlarni. Qang‘ davlatining boshqaruv tizimi. Qang‘ davlatida oqsoqollar kengashi (oliy kengash). Qadimgi Dovon (Farg‘ona) davlati. Dovon davlatida davlat boshqaruv tizimi. Qadimgi Qang‘ va Dovon davlatlarida mudofaa tizimi.

YUNON-MAKEDON VA SALAVKIYLAR BOSHQARUVI DAVRIDA DAVLAT MUASSASALARI.

O‘rta Osiyo hududida Yunon - Makedon ko‘shinlarining bostirib kirishi va unga qarshi kurash. Ellin madaniyatining kirib kelishi. Yunon-Makedon istilosi davrida boshqaruv tizimi. Salavkiylar davlati. Salavkiylar davrida davlat boshqaruv. Aleksandr Makedonskiyning davlatni boshqarish usuli. Yunon-Makedon va Salavkiylar davrida satrapliklardan soliqlarni yig‘ib olish tartibi. Yunon-Makedon va Salavkiylarning ijtimoiy - siyosiy mohiyati.

YUNON - BAQTRIYA VA KUSHON DAVLATIDA DAVLAT MUASSASALARI.

Yunon-Baqtriya davlati va boshqaruv tartibi. Yunon-Baqtriya davlatining harbiy harakatlari. Kushon podsholigi. Kushon podsholigida boshqaruv tartibi. Kushon podsholigi madaniyati. Yunon-Baqtriya va Kushon podsholigi boshqaruv ijtimoiy - siyosiy mohiyati.

AFRIG‘IYLAR, XIONIYLAR, KIDARIYLAR VA EFTALLAR DAVLATLARIDA DAVLAT BOSHQARUVI TARIXI.

Afrig‘iylar davlatining tashkil topishi. Afrig‘iylar sulolasi davrida davlat muassasalari Afrig‘iylar sulolasi davrida Xorazmning tashqi aloqalari. Xioniylar davlati. Xioniylar hukmronligi davrida davlat muassasalari tarixi. Kidariylarning O‘rta Osiyoga kirib kelishi. Kidariylar davlat

boshqaruvi. Eftallarning O'rta Osiyoga kirib kelishi. Eftallar davlati. Eftallar xukmronligi davrida davlat muassasalari. Eftallar tashqi aloqalari. Eftallar davlatining ma'muriy hududiy tuzilishi.

TURK HOQONLIGIDA DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMI.

Turk hoqonligining tashkil topishi. Turk hoqonligi tomonidan O'rta Osiyoni egallanishi. Turk hoqonligida boshqaruv tizimi. Turk hoqonligining ikkiga bo'linishi. G'arbiy turk hoqonligi. Boshqaruv tartibi. Turk hoqonligi davrida maxalliy boshqaruv. So'g'dda mahalliy hokimliklarning tashkil topishi va boshqaruv tartibi. Toxaristonning ma'muriy xududiy tuzilishi va boshqaruv tartibi. CHoch va Eloq davlati Turk hoqonligi davrida. CHoch davlatining boshqaruv tartibi. G'arbiy turk hoqonligi davrida maxalliy hokimliklarining tashqi aloqalari. Turk hoqonligida boshqaruvning ijtimoiy-siyosiy mohiyati. G'arbiy turk hoqonligida To'nyabg'u (618-630) davrida boshqaruv tartiblarining isloh qilinishi.

O'RTA OSIYONING ARAB XALIFALIGINING BOSHQARUVI DAVRIDA DAVLAT MUASSASALARI TARIXI.

Arab xalifaligining tashkil topishi. Arablarning istilochilik harakatlari. Arablar tomonidan O'rta Osiyoning bosib olinishi. Arab xalifaligi davrida O'rta Osiyoda davlat muassasalari. Arab xalifaligida devonlar faoliyati. Arab xalifaligida qonunchilikni amalga oshiruvchi unvonlar. Arab xalifaligi boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati. O'rta Osiyolik allomalar tomonidan davlat boshqaruviga oid yozilgan asarlar.

SOMONIYLAR DAVRIDA DAVLATNI BOSHQARUV MUASSASALARI. Somoniylar davlati. Somoniylar davlatida boshqaruv tizimi. Somoniylarda davlat muassasalari. Somoniylar davlatida dargox (amir saroyi) faoliyati. Somoniylar davlati devoni Somoniylar davlatida mudofaa tizimi va harbiy unvonlar. Somoniylar davlat boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati.

TOXIRIYLAR DAVLATIDA BOSHQARUV IDORALARI.

Toxiriylar davlati. Toxiriylar davlatida davlat boshqaruvi va davlat muassasalari tizimi. Safforiylar davlati. Safforiylar davlatida davlat muassasalari faoliyati. Safforiylarda davlat boshqaruv tizimi. Toxiriylar va Safforiylar davlatlari boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati.

G'AZNAVIYLAR DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMI.

G'aznaviylar davlatini tashkil topishi. G'aznaviylar davlatida boshqaruv tizimi. G'aznaviylar davlatida davlat muassasalari tizimi. G'aznaviylar davlatida dargox, devon, mudofaa va sud tizimi. G'aznaviylar davlati boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati. Davlat boshqaruviga oid asarlar.

SALJUQIYLAR DAVLAT BOSHQARUVI TARIXI.

Saljuqiylar davlati va uning boshqaruv tizimi. Saljuqiylar davlatida davlat muassasalari va devoni. Saljuqiylarda sud tizimi. Saljuqiylar davlati boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati. Saljuqiylar sulolasi davrida davlat boshqaruviga oid asarlar.

QORAXONIYLAR DAVRIDA BOSHQARUV IDORALARI.

Qoraxoniylar davlati. Qoraxoniylar davlatining boshqaruv tizimi. Qoraxoniylar davlatida davlat muassasalari tizimi. Qoraxoniylar davlatida dargoh va devon faoliyati. Qoraxoniylarda sud tizimi. Qoraxoniylar davlati boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati. Qoraxoniylar sulolasi davrida davlat boshqaruviga oid asarlar.

XORAZMSHOHLAR DAVLAT BOSHQARUVI TARTIBI.

Xorazmda Mamuniylar sulolasi hukmronligi. Mamuniylarda davlat boshqaruvi. Mamuniylar sulolasi boshqaruvi davrida davlat muassasalari Xorazmda Anushtegiylar sulolasining hokimiyat tepasiga kelishi. Xorazmshohlar davlati va boshqaruvi tizimi. Xorazmshohlar davlatida dargoh faoliyati. Xorazmshohlar davlati devoni. Xorazmshohlar davlati boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati.

MO'G'ULLAR ISTILOSINI VA CHIG'ATOY ULUSI DAVRIDA DAVLAT BOSHQARUV TARTIBI.

Mo'g'ullarning O'rta Osiyoni istilo etishi. CHig'atoy ulusi. Mo'g'ullar davrida O'rta Osiyoda davlat muassasalari. CHig'atoy ulusida davlat boshqaruvi va Ma'sudbekning pul islohoti. Kebekxon va uning islohotlari. Tumanlar tizimi va ularning boshqaruvi. CHig'atoy ulusning ikkiga bo'linishi.

AMIR TEMUR DAVLATIDA BOSHQARUV TIZIMI. TEMUR TUZUKLARI.

Amir Temurning siyosiy kurash maydonga kirib kelishi. Amir Temur - markazlashgan davlat asoschisi. Amir Temur saltanatining ma'muriy tuzilishi. Amir Temur davlatchiligining o'ziga xos xususiyatlari. Amir Temur davlat boshqaruvi. Amir Temur saltanatida xavfsizlik xizmati. Temur tuzuklari. Amir Temur - mohir diplomat.

TEMURIYLAR SULOLASI DAVRIDA DAVLAT MUASSASALARI FAOLIYATI.

Temuriylar sulolasi davrida davlat boshqaruvi. Temuriylar davrida davlat muassasalari. Temuriylar davlatining siyosiy tuzimi. Temuriylarda dargoh faoliyati. Temuriylar davlati devoni xususida. Temuriylar davrida mahalliy hokimiyat. Temuriylar davri davlat boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati.

BUXORO XONLIGI (SHAYBONIYLAR SULOLASI) DAVLAT BOSHQARUV TARIXI.

SHayboniylar sulolasining hokimiyatga kelishi. Buxoro xonligining tashkil topishi. SHayboniylar davrida davlat boshqaruvi. SHayboniylar sulolasi davrida davlat muassasalar tizimi. Dargoh faoliyati. SHayboniyxon o'tkazgan islohotlar. Abdullaxon II ning davlat boshqaruvi va islohotlari SHayboniylar davrida sud ishlarini boshqarish tizimi SHayboniylar sulolasi boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati SHayboniylar davrida davlat boshqaruviga oid manbalar

ASHTARXONIYLAR SULOLASI DAVRIDA BOSHQARUV TARTIBI. Ashtarxoniylar sulolasi davrida davlat boshqaruvi va davlat muassasalari faoliyati. Ashtarxoniylar davrida markaziy va mahalliy boshqaruv organlari. Dargoh va devonlar faoliyati. Ashtarxoniylar davrida islohotlar. Ashtarxoniylar sulolasi boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati

BUXORO AMIRLIGIDA DAVLAT MUASSASALARI.

Mang'itlar sulolasining hokimiyat tepasiga kelishi. Buxoro amirligi ma'muriy-xududiy tuzilishi. Buxoro amirligida davlat boshqaruvi va davlat muassasatari tizimi. Buxoro amirligida dargoh faoliyati. Amirligi devoni xususida. Mang'it hukmdorlar o'tkatgan islohotlar. Buxoro amirligida sud ishlari. Buxoro amirligida boshqaruvning ijtimoiy-siyosiy mohiyati.

XIVA XONLIGIDA DAVLAT MUASSASALARI TIZIMI. Xiva xonligida davlat muassasalar tizimi. Xiva xonligi devoni. Xiva xonligida harbiy-mamuriy hokimiyat. Xiva xonligida sud davlat muassasalari. Xiva xonligida ko'ng'irotlar sulolasi. Qo'ng'irotlar sulolasi davrida davlat boshqaruvi. Maxsus kengash tarkibi va faoliyati.

Qoraqalpoqlarda mahalliy boshqaruv tizimi. Xiva xonligida boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati. Davlat boshqaruviga oid asarlar.

QO'QON XONLIGINING DAVLAT MUASSASALARI TARIXI.

Qo'qon xonligining idoraviy boshqaruv tizimi. Davlat muassasalar tarixi. Qo'qon xonligida markaziy va mahalliy boshqaruv. Harbiy va diniy boshqaruv. Qo'qon xonligida sud tizimi. Qo'qon xonligida boshqaruvning ijtimoiy-siyosiy mohiyati. Toshkent hokimligi. Toshkent hokimligi boshqaruv tizimi. Xonlikda davlat boshqaruviga oid manbalar va adabiyotlar.

ROSSIYA IMPERIYASI TOMONIDAN O'RTA OSIYONI BOSIB OLINISHI VA BOSHQARUV TIZIMINING SHAKLLANISHI.

Rossiya imperiyasi tomonidai O'rga Osiyo xonliklarining bosib olinishi. Turkistonda Rossiya imperiyasi mustamlaka boshqaruv tizimining o'rnatilishi. Turkiston viloyatining tashkil topishi. Turkistonda mustamlaka davlat muassasalarining tashkil etilishi. "Turkiston viloyatini boshqarish to'g'risidagi Muvaqqat Nizom"ning qabul qilinishi va davlat muassasalarini boshqarishda qo'llanishi (1886 yil 6 avgust). Mahalliy aholi ustidan nazorat qilish tartiblari. "Davlat komissiyasi"ning tuzilishi (1865 y). "Dasht komissiyasi"ning Rossiya imperiyasi tomonidan o'lkani boshqaruv tizimini takomillashtirishdagi o'rni.

TURKISTON GENERAL-GUBERNATORLIGINING BOSHQARUV TIZIMI.

Rossiya imperiyasi hukumati tomonidan "Turkiston general gubernatorligining tashkil etish to'g'risida"gi Qarorining qabul qilinishi (1867 yil 11 iyul). Turkistonda ma'muriy-siyosiy boshqaruv tizimining joriy qilinishi va uning musgamlakachilik xususiyatlari. "Turkiston boshqaruvi bo'yicha" yangi Nizom loyihalarining ishlab chiqilishi va amaliyotga joriy qilinishi. Turkiston general-gubernatorligida markaziy davlat muassasalari. Markaziy va mahalliy boshqaruv.

TURKISTON GENERAL-GUBERNATORLIGI DEVONXONASI VA KENGASHI FAOLIYATI.

Turkiston general-gubernatorining dsvonxonasining tashkil etilishi (1867 yil). Devonxona bo'limlari va ularda jamlangan hujjatlar. Turkiston general-gubernatorligi devonxonasining Turkiston Muvaqqat hokimiyati komiteti devonxonasiga aylantirilishi. Turkiston general-gubernatorligi Keshashining tashkil etilishi (1886 yil 12 iyun). Kengash tarkibi va faoliyati. Kengashning tugatilishi.

TURKISTON O'LKASINING MAMURIY-HUDUDIY BO'LINISHI VA VILOYATLAR BOSHQARUVI. Turkiston general-gubernatorligining dastlabki mamuriy-hududiy bo'linishi. Gsneral-gubernatorligi hududining kengaytirilishi. Turkiston general-gubernatorligi viloyatlari boshkaruvidagi o'ziga xos xususiyatlar. Viloyat boshqaruvi lavozimlari. Harbiy gubernator, viloyat boshlig'i, bo'lim boshlig'i, u'ezd boshlig'i, otryad boshlig'i, volost boshlig'i va boshqalar.

ROSSIYA IMPERIYASI DAVRIDA MAHALLIY BOSHQARUV. Rossiya imperiyasi mustamlakaligi davrida O'rga Osiyoda mahalliy davlat boshqaruvining o'ziga xosliklar. Buxoro amirligining qaram davlatga aylangirilishi. Rossiya imperiyasi va Buxoro amirligi o'rtasida "Do'stlik shartnomasi" tuzulishi va uning mahalliy davlat boshqaruvi tizimiga tasiri (1873 yil 28 ssntyabr). Mustamlaka davrida Buxoro amirligining davlat boshqaruvi: amir saroyi xizmati va davlat ma'muriy boshqaruvt. Ma'muriy boshqaruvi organlari: davlat devonxonasi, moliya- soliq organi. diniy sud organi-qozixona, nazorat organi. Rossiya va Xiva o'rtasidagi kelishuv shartnomasining tuzilishi (1873 yil. 12 fevral) Mustamlaka davrida Xiva xonligining davlat boshqaruvi. Mazkur davrda Xiva xonligi davlat muassasalari.

TURKISTONDA SUD VA HARBIY OLITSIYA TIZIMI TARTIBOTI.

1867 yilgi "Muvaqqat Nizom"da Turkistonla sud ishi masalasining aks etishi. Turkistonda sud tizimining o'ziga xosliklari: harbiy sud va halq sudlari. 1886 yilgi "Nizom"da Turkistonda sud masalasining aks etishi: sudlov patatasi, okrug sudlari, qo'shimcha mirovoy (sulhparvar) sudlar, sud'yalar, faxriy mirovoy sudyalar. Maxalliy aholi sudlari: halq sudlari, qozilar.

Turkistonda mustamlaka boshqaruvi yani. "harbiy-halq boshqaruvining" o'rnatilishi. Mazkur boshqaruvning "ma'muriy politsiya boshqaruvi" yoki "harbiy-politsiya boshqaruvi" ga o'zgartirilishi. Harbiy politsiya tartibotini o'ziga xosliklari. O'lkani ruslashtrishga qaratilgan harakatlar va ularning natijasi.

TOSHKENT SHAHAR DUMASI FAOLIYATI.

Toshkent shahar Dumasining vujudga kelishi (1877 yil). Harbiy gubernator boshchiligidagi maxsus xay'atga saylov o'tkazilishi sabablari. Saylov shartlari. Toshkent shahar Dumasi faoliyati. Dumaga maxalliy aholi vakillarining saylanishi va undan ko'zlangan maqsad.

QORAQALPOQLAR TURKISTON GENERAL-GUBENATORLIGI TARKIBIDA.

Qoraqalpoqlar Turkiston general-gubernatorligi tarkibiga qo'shilishi. Gandamiyon shartnomasi (1873 yil). Amudaryo bo'limining tashkil etilishi (1874 yil) Amudaryo bo'limining Sirdaryo viloyati tarkibiga qo'shilishi. Rossiya imperiyasi mustamlakachiligi davrida qoraqalpoqlar uyushmalari: biylar maslahatlari, o'n to'rt urug', qo'ng'iroq arisi. Oqsoqollar Kengashining mahalliy davlat boshqaruvida tutgan o'rni. Qoraqalpoqlar ijtimoiy tizimida urug'-qabida an'analari. XIX asrning ikkinchi yarmi XX asr boshlarida qoraqalpoqlardagi asosiy ma'muriy mansablar: og'abiy, biy, julbasi, mahram (zakot yig'uvchi), mirob, qozi, rais va boshqalar.

XX ASR BOSHLARIDA JADIDLARNING MILLIY DEMOKRATIK DAVLAT QURISH G'OYALARI.

XX asr boshlarida Turkistondagi davlat muassasalari. Birinchi jahon urushi davrila davlat boshqaruvi. Davlat muassasalari. Ijtimoiy tashkilotlarning tashkil etilishi. Ijtimoiy tashkilotlarni boshqarish masalalari. XX asr boshlarida jadidlar harakatining vujudga kelishi. Jadidlarning milliy demokratik davlat qurish g'oyalari va bu boradagi harakatlari. M. Behbudiyning "Turkiston madaniy muxtoriyati loyihasi". Jadidchilik harakati vakillari tomonidan tashkil etilgan partiyalar. Ularning milliy demokratik davlat qurish yo'lidagi harakatlari.

TURKISTONDA SOVET HOKIMIYATINING ZO'RLIK BILAN O'RNATILISHI. TURKISTON MUXTORIYATI

1917 yil fevral voqealari. "SHo'roi Ulamo" faoliyati. Turkistonda Muvaqqat hokimiyat Davlat dumasi. Musulmon qurultoylarining davlat muassasalarini tashkil qilinishidagi ahamiyati. 1917-1924 yillarda Turkiston davlat muassasalari. Sovet davlat muassasalarni shakllantirilishi. Turkiston o'lkasi xalq komissarlari Soveti (1917 yil 15-22 noyabr). Turkiston muxtoriyati (1917 yil 28 noyabr) Turkiston Milliy Majlisi.

TURKISTONDA SOVETLAR BOSHQARUVI TIZIMINI MUSTAHKAMLANISHI VA BOSHQARUV IDORALARI.

Turkistonda sovetlar boshqaruv tizimining mustahkamlanishi. Turkistonda sovet davlat muassasalari. Turkiston Avtonom Sovet Respublikasi (TASSR) ning tashkil etilishi (1918 yil 30 aprel). Xalq komissariyatlari tizimi. TASSRning oliy davlat organlari: Turkiston Markaziy Ijroiya Komiteti. Turkiston Xalq Komissarlari Soveti. Turkistonda o'lka konferensiyalarining o'tkazilishi. TASSR konstitutsiyasining qabul qilinishi (1918 yil). Mazkur Konstitutsiyasida davlat muassasalarini boshqarish tizimining yaratilishi. Turkiston Sovet Sotsialistik Respublikasining ta'sis etilishi (1921 yil, 11 aprel) va davlat muassasalari.

XORAZM XALQ SOVET RESPUBLIKASINI DAVLAT BOSHQARUVI. Xorazm Xalq Sovet Respublikasi (XXSR)ning tashkil etilishi (1920 yil. 26-30 aprel) XXSR Konstitutsiyasining qabul qilinishi va unda davlat boshqaruv organlari tizimi masalasi. XXSR davlat oliy hokimiyat va boshqaruv organlari, mahalliy organlar.

BUXORO XALQ SOVET RESPUBLIKASINI DAVLAT BOSHQARUV ORGANLARI.

Buxoro Xalq Sovet Respublikasi (BXSr)ning tashkil etilishi (1920 yil 6-8 oktyabr). BXSr Konstitutsiyasining qabul qilinishi (1921 18-23 sentyabr) va unda davlat boshqaruv organlari tizimi masalasi BXSr davlat oliy hokimiyat va boshqaruv organlari, mahalliy organlar. Davlat hokimiyatining qonun chiqaruvchi oliy organi. Maxalliy hokimiyat organlari.

SOVET TUZIMIGA QARSHI QUROLLI KURASH. TURKISTON (FARG'ONA) MUVAQQAT MUXTORIYATINING TUZILISHI VA FAOLIYATI. Turkiston

muxtoriyatining zo'rlik bilan tugatilishi. Farg'ona vodiysida milliy istiqloqlilik harakatining vujudga kelishi. Farg'onada butun qo'rboshilarning birinchi Qurultoyining chaqirilishi (1918 yil mart oyinint oxirlari). Qarshilik harakatining keng tarqalishi. Farg'ona viloyatida ko'rboshilarning navbatdagi Qurultoyining chaqirilishi va unda ko'rilgan davlat boshqaruvi masalalari (1920 yil 3 may). Turkiston muvaqqat hukumatining tuzilishi va faoliyati. Samarqandda Turkiston musulmonlarining ikkinchi Qurultoyining o'tkazalishi (1922 yil. 1-20 aprel) va unda ko'rilgan masalalar.

1920-1930 YILLARNING IKKINCHI YARMIDA O'ZBEKISTONDA DAVLAT BOSHQARUVI ORGANLARI.

O'rta Osiyoda milliy-xududiy chegaralanish va davlat muassasalari. Oliy davlat boshqaruvi organlari va ijroiya organlar. 1920-1930 yillarning ikkinchi yarmida O'zbekistonda davlat muassasalarini boshqaruv tizimi. Davlat muassasalari. Oliy davlat muassasalari. Maxalliy davlat muassasalari. 1927 yildagi Konstitutsiyasi va davlat boshqaruvi tizimi. 1937 yildagi Konstitutsiyasida davlat boshqaruvi masalalari. Stalinizm. Stalinizmiig O'zbekiston davlat muassasalar tizimiga ta'siri. Sovet davrining davlat ma'muriy-buyruqbozlik tizimining shakllanishi.

IKKINCHI JAHON URUSHI DAVRIDA DAVLAT BOSHQARUVINING XUSUSIYATLARI. Ikkinchi jahon urushi davrida davlat muassasalar faoliyatining xususiyatli jihatlari. O'zbekiston xudidiga Fanlar Akademiyasi tizimidagi davlat muassalarining ko'chirilishi. Ta'lim va ilm-fan sohasidagi davlat muassasalari faoliyati.

1945-1980 YILLARLA O'ZBEKISTONDA DAVLAT BOSHQARUV MUASSASALARI.

Urushdan keyingi yillarda O'zbekiston davlat muassasalari. Oliy Kengash Xalq komissarliklarining vazirliklarga aylantirilishi. Davlat boshqaruvi tizimida davlat qo'mitalari, boshqarmalar va komissiyalar. Davlat qo'mitalari va ularning vazifalari.

1989-1990 YILLARDA DAVLAT BOSHQARUVIDAGI SIYOSIY ISLOHATLAR. O'ZBEKISTONDA PREZIDENT INSTITUTINING TASHKIL ETILISHI.

1985-1990 yillarjagi islohotlar va ularning davlat muassasalari faoliyatiga ta'siri. 1989-1990 yillardagi siyosiy islohotlar. Mustaqillik deklaratsiyasining qabul qilinishi. O'zbekistonda Prezident institutining tashkil topisht (1990 yil). Prezident vakolatlari. Vazirlar Mahkamasi faoliyati.

MUSTAQIL O'ZBEKISTONDA YANGI HOKIMIYAT TIZIMINING SHAKLLANISHI.

O'zbekiston davlat mustaqilligini e'lon qilinishi. Mustaqilik Deklaratsiyasi. "O'zbekiston Respublikasining davlat mustaqilligi asoslari to'g'risida"gi Konun. Mustaqillik to'g'risida referendum. O'zbekistonning ma'muriy-xududiy tuzilishi. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. O'zbekistonda davlat boshqaruvining yangi demokratik tuzumi.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA PREZIDENT BOSHQARUVI. O'zbekistonda Prezidentlik boshqaruvining ta'sis etilishi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining saylashning asosiy prinsiplari. O'zbekiston Prezidenti saylovi. "O'zbekiston Respublikasi Prezidenti saylovi to'g'risida"gi Qonun. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti vakolatlari. Islom Karimov O'zbekiston Respublikasining birinchi prezidenti. O'zbekiston Prezidentining Konstitutsiyaviy maqomi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining huquq va majburiyatlari.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI PARLAMENTI-OLY MAJLISNING TASHKIL ETILISHI.

Parlament tushunchasi. O'zbekistonda 1990-1994 yillarda Qonun chiqaruvchi hokimiyat organi Oliy Kengash faoliyati. Parlametnni shakllantirishning konstitutsiyaviy huquqiy asoslari. O'zbekiston Respublikasining "O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi to'g'risida"gi Qonun. Oliy Majlisga saylovlar.

Oliy Majlisning tuzulishi. Oliy Majlis qo'mitalari faoliyati. "O'zbekiston Respublikasida deputatlarning maqomi to'g'risida"gi Qonun. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining inson huquqlari bo'yicha vakil (ombudsman) faoliyati. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonun ijodkorligi. Ikki palatali parlament tizimi. O'zbekiston Respublikasida Parlamentar boshqaruv. Senatning tashkil topishi. Deputatlar Qonun chiqaruvchi palatasi va uning faoliyati.

IJRO ETUVCHI HOKIMIYAT - O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASI VA UNING TUZULISHI.

Ijro etuvchi hokimiyat tushunchasi. Vazirlar Mahkamasi faoliyati. O'zbekiston Respublikasi ijro etuvchi hokimiyatining markaziy davlat muassasalari. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining vazifalar va vakolatlari. Vazirlar Mahkamasining raisi va uning vakolatlari. O'zbekiston Respublikasi Vazirliklari. O'zbekiston Respublikasi davlat qo'mitalari. Davlat muassasalar tizimida agentliklar. "O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi to'g'risida"gi Qonun. Boshqaruv tizimidagi islohotlar.

O'ZBEKISTONDA SUD VA SUDLOV HOKIMIYATI.

O'zbekiston Respublikasi sud hokimiyati tizimi "Sudlar to'g'risida"gi Qonun. Konstitutsiyaviy sud va uning vakolatlari. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi. O'zbekiston Respublikasi Oliy xo'jalik sudi. Huquqni muhofaza qiluvchi organlar va ularning faoliyati. Advokatura. O'zbekiston Respublikasida mudofaa tizimi. O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari. Harbiy mansab va unvonlar.

MAXALLIY DAVLAT HOKIMIYATI IDOLARINING TUZILISH TARTIBI VA FAOLIYATI.

Mahalliy davlat hokimiyatining tashkil topishi. "Maxalliy davlat hokimiyati to'g'risida"gi Qonun. "Xalq vakillari viloyat, tuman, shahar Kengashiga saylovlar to'g'risida"gi Qonun. O'zbekiston Respublikasida maxalliy ijroiya hokimiyati organi. Hokimliklarning tashkil etilishi. Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar Kengashlari faoliyati. Mahalliy hokimiyat organlari vakolatlari va vazifalari. Xalq hokimiyatchiligi. Hokimiyatni davlat idoralari orqali amalga oshirilishi. Hokimlarning majburiyatlari va vazifalari. Mustaqil O'zbekistonda davlat hokimiyatining maxalliy organlar tizimidagi muassasalar faoliyati.

SIYOSIY PARTIYALAR, JAMOAT TASHKILOTLARI VA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI FAOLIYATI.

O'zbekiston Respublikasida siyosiy partiyalarni shakllantirishning huquqiy asoslari. Siyosiy partiyalarning tuzilishi va ularning vakolatlari. "Siyosiy partiyalar to'g'risida"gi Qonun. "Kamolot" yoshlar ijtimoiy harakati. Jamoat tashkilotlari. Jamoat tashkilotlarini shakllantirishning huquqiy asoslari. Siyosiy partiyalar tuzish va ular faoliyat ko'rsatish prinsiplari. Ijtimoiy harakatlar. Kasaba uyushmalari. Ijodiy uyushmalar. Diniy uyushmalar. Jamoatchilik. Xayriya va boshqa fanlar faoliyati. Ommaviy axborot vositalari faoliyati.

MAXALLIY O'ZINI-O'ZI BOSHQARISH ORGANLARINING TASHKIL ETILISHI.

Maxalliy o'zini-o'zi boshqarishning tashkil etilishi. O'zini-o'zi boshqarishning huquqiy asoslari. Maxalla institutining tuzilishi. "Maxalla" xayriya jamg'armasining tuzilishi. O'zini-o'zi boshqarish organlarini vakolatlari va faoliyati. Fuqarolar yig'inlarini chaqirish tartibi. Oqsoqol (rais) vazifalari va roli.

ARXIV ISHI NAZARIYASI VA AMALIYOTI FANI BO'YICHA

FANNING MAQSAD VA VAZIFALARI. ARXIVLARNING IJTIMOIIY AHAMIYATI. ARXIVLARNING TARIXIY EVOLYUSIYASI. ARXIV ISHIGA OID ASOSIY TUSHUNCHALAR.

Kirish. Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti fanining maqsad hamda vazifalari. Fanning ob'ekti va predmeti. Fanning boshqa fanlar bilan aloqadorligi. Arxiv sohasiga oid asosiy tushunchalar. Arxiv muassasasi, arxiv hujjati tushunchasining paydo bo'lishi. Hujjatlarning turlari va ularni arxivlarga topshirish masalasi. Davlat arxivlari. Nodavlat arxivlari. Idoraviy arxivlar. Arxivlarning jamiyat hayotida tutgan o'rni.

Arxiv hujjatlari va yozuvlarini tuzishda qo'llaniluvchi uslub va texnologiyalar evolyusiyasi. Arxiv ishining insoniyat faoliyatining boshqa sohalari bilan aloqadorligi.

ARXIVLARNI BOSHQARISH VA BOSHQARUVNING ASOSIY VAZIFALARI. O'ZBEKISTONDA ARXIV ISHINI BOSHQARISHNING HUQUQIY ASOSLARI.

Arxiv huquqi atama va tushuncha sifatida. O'zbekistonda arxiv ishini boshqarishning huquqiy asoslari. O'zbekistonda arxiv ishi va uning huquqiy asoslari tarixi. Mustaqil O'zbekistonda arxiv ishi nazariyasi va amaliyotining huquqiy asoslari: dastlabki bosqich (1991-2001 yy.) va ikkinchi bosqich (2001 yildan hozirgi kungacha). Arxiv ishi sohasida qabul qilingan O'zR qonunlari va O'zR Mahkamasi Qarorlari.

Arxivlar hamda hujjatlashtirish boshqaruvining asosiy vazifalari. Arxiv tarmog'i boshqaruvining huquqiy, ma'muriy, hududiy xususiyatlari. Arxivlashtirish, arxiv yozuvlarini olib borish, inventarizatsiya qilish jarayonlari boshqaruvining asosiy ishtirokchilari.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ARXIV ISHINI BOSHQARISH TIZIMI. O'ZR VAZIRLAR MAHKAMASI HUZURIDAGI "O'ZARXIV" AGENTLIGI FAOLIYATI. ARXIVSHUNOSLAR VA ZAMONAVIY BIZNES SOHASIDA FAOLIYAT YURITUVCHI MENEDJERLAR FAOLIYATI.

Arxiv menejmenti asoslari. O'zR Vazirlar Mahkamasining 1999 yil 30 oktyabrdagi №482-sonli "Arxiv ishi bo'yicha me'yoriy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida" Qarori va unga 3-ilova qilingan "O'zbekiston Respublikasi Bosharxiv to'g'risidagi" Nizom. O'zR Vazirlar Mahkamasi 2004-yil 3 fevraldagi "Arxiv ishini boshqarish tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida"gi Qarori va unga ilova "O'zarxiv agentligi to'g'risidagi" Nizom. "O'zarxiv" agentligining tarkibiy tizilmasi. Markaziy davlat arxivlari va ularning tarkibiy tizilmasi. Boshqaruv tizimining asosiy funksiyalari. Arxiv ishini rejalashtirish. SHaxsiy tarkib bilan ishlash. Arxivlarda marketing tizimi. Arxivlarni boshqarish sohasida qo'llaniluvchi asosiy atama va tushunchalar. Arxivchilar hujjatlari va zamonaviy biznes, davlat va notijorat sohasida faoliyat yurituvchi menedjerlar mas'uliyati.

MILLIY ARXIV BOSHQARUVI VA TAYANCHI. O'ZBEKISTON MILLIY ARXIV FONDINING TASHKIL ETILISHI VA ISH YURITISH TARTIBI.

O'zbekiston Milliy arxiv fondi (MAF) tushunchasi. O'zMAFni shakllantirish. O'zR Vazirlar Mahkamasining 1999 yil 30 oktyabrdagi №482-sonli "Arxiv ishi bo'yicha me'yoriy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida" Qarori va unga 1-ilova qilingan "O'zbekiston Respublikasi Milliy arxiv fondi to'g'risida" Nizom. O'z.R MAF tarkibiy bo'limlari. O'z.R MAFning davlatga tegishli arxiv fondi tushunchasi va uning hujjatlari. O'z.R MAFning davlatga tegishli bo'lmagan arxiv fondi tushunchasi va uning hujjatlari. SHaxsiy jamg'arma fondlari hujjatlari. O'z.R Vazirlar Mahkamasining №482-son Qaroriga qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritish to'g'risidagi 2006 yil 6 iyundagi 131-sonli Qarori. Arxiv turlari. Arxiv hujjatlari turlari. Hujjatlarni ro'yxatga olish tartiblari.

ARXIV HUJJATLARINI DOIMIIY SAQLOVGA TANLAB OLISH. HUJJATLARNI SAQLASH TIZIMLARI EVOLYUSIYASI VA TAVSIFI. ARXIV HUJJATLARI QIMMATDORLIGI EKSPERTIZASINI TASHKIL ETISH.

O'zMAF doirasida arxiv hujjatlarini doimiy saqlovga tanlab olish tamoyillari. Ekspertiza o'tkazishda hujjatlar mazmunining ahamiyati. Arxiv jamg'armasini tashkil qilgan idoraning ahamiyati. Hujjatlar paydo bo'lgan vaqti, joyi va voqeaning ahamiyati. Hujjatning qaysi muallifga tegishli ekanligi. Ma'lumotning takrorlanishi. Arxiv fondi hujjatlarining saqlanganlik holati. Hujjatlarning yozilgan material, tili va badiiy xususiyatlari. Turli usullardan hujjatlar qimmatdorligi ekspertizasini o'tkazishda foydalanish masalalari. Arxivlarda hujjat saqlash. Arxiv jihozlari. Arxivlarda hujjatlar saqlash xavfsizligi. Saqlash sharoitlari. Saqlashni takomillashtirish. Arxivlarni himoyalash.

O'ZMAF HUJJATLARINI HISOBGA OLISH. ARXIV JAMG'ARMALARINI BUTLASH. ARXIVLAR VA ULARNING HISOBDORLIGI. O'zR Vazirlar Mahkamasining 1999 yil 30 oktyabrdagi №482-sonli "Arxiv ishi bo'yicha me'yoriy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida" Qarori va unga 2-ilova "O'zbekiston Respublikasi Milliy arxiv fondi hujjatlarini Davlat ro'yxatidan o'tkazish tartibi". Markazlashgan davlat hisobi. Hisoblarni markazlashtirish. Hisoblar dinamikasi. Hisob ishini aniqligini ta'minlash. O'z.R MAF hujjatlarini davlat hisobiga olishni tashkil etish. Hisob hujjatlarini (ichki va tashqi) yurgizish. Davlat hisobiga olish guvohnomasi va daftari. Milliy arxiv fondi tayanchi va uni boshqarish tartiboti. Arxivlar tuzilishi va vazifalari. Hujjatlar qimmatliligini aniqlash, hujjatlarni saqlash ro'yxatlaridan chiqarish va bartaraf etish qoidalari.

O'ZMAF HUJJATLARIGA ILMIY MA'LUMOTNOMA APPARATINI TUZISH TARTIBI. ARXIV HUJJATSHUNOSLIGI SOHASIDAGI ATAMA VA TUSHUNCHALAR.

Arxivlarni butlash tartibi va uni amalga oshirish bosqichlari. Butlash manbai tushunchasi. Arxiv jamg'armalarini butlash va tamoyillari. Hujjatlarni arxivlarda saqlashga tayyorlash va topshirish tartiblari. Hujjatlar qimmatdorligini aniqlashning maqsad va vazifalari. Hujjatlar ekspertezasini amalga oshirishning o'ziga xos xususiyatlari.

Arxiv hujjatlari klassifikatsiyasi. O'zMAF hujjatlariga ilmiy-ma'lumotnoma apparati tuzish tamoyillari. Ilmiy-ma'lumotnoma apparati tizimini takomillashtirish masalalari. Katalog, yo'riqnom, ro'yxat, ma'lumotnoma, ko'rsatkichlar tuzish tartiblari. Kataloglar va ularning turlari. Arxivlarning ilmiy-ma'lumotnoma apparati (IMA) hujjatlarining asosiy turlari. Kataloglashtirish va joylashtirish masalalari.

ARXIV HUJJATLARIDAN FOYDALANISH. ARXIV FOYDALANUVCHILARI VA FOYDALANISH TURLARI.

Arxiv hujjatlaridan foydalanish turlari. Arxiv hujjatlaridan foydalanish va undan ko'zlangan maqsad. Arxiv hujjatlaridan foydalanish shakllari. O'zMAF hujjatlari bilan ishlash tartibi va uni boshqarish.

Arxiv evristikasi asoslari. Hujjatlarni aniqlash va izlashni tashkil etish. Arxiv hujjatlaridan foydalanishni tahlil etish. O'zbekiston Respublikasi davlat arxivlari o'quv xonalarida foydalanuvchilarning ishlash qoidalari. Arxiv hujjatlarining qimmatliligini aniqlash va arxiv hujjatlaridan foydalanishga ruxsat berish muammolari.

ARXIV ISHINI ZAMONAVIY TEXNIKA VOSITALARI BILAN TA'MINLASH. RAQAMLI ARXIVLAR VA SAQLASH TARTIBI.

Arxiv texnika taraqqiyoti bosqichlari. Arxiv ishida qo'llanuvchi zamonaviy texnika vositalari va ularning turlari. Arxiv ishiga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini tadbiiq etish. Elektron hujjatlar va arxivlar.

“O‘z.R banklarida elektron arxiv ishlarini yuritish tartibi to‘g‘risida”gi Yo‘riqnoma. “Axborot resurslarining arxiv nusxalarini yaratish va ularni davlat saqloviga topshirish tartibi bo‘yicha” Yo‘riqnoma. O‘zR Prezidentining 2008 yil 21 avgustdagi PQ-949-sonli “Koreya Respublikasi Hukumatining grant mablag‘larini jalb etgan holda O‘zbekiston Respublikasi Markaziy davlat arxivlarini Rekonstruksiya qilish hamda ularni texnik modernizatsiyalash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Qarori. “Elektron arxiv to‘g‘risida”gi namunaviy Nizom.

Hujjatlarning raqamli nusxalarini tuzish hamda turli materiallarda yaratilgan hujjatlarni raqamlashtirish qoidalari. Raqamli arxivlar tizimlari va ularning ahamiyati. Raqamlangan ma‘lumotlarni Internetga kiritish.

**2024-2025 o‘quv yili uchun tashkil etilgan
yakuniy davlat attestatsiyasining test sinovlarida bitiruvchi talabalarining
majburiy fanlari bo‘yicha bilimni baholash quyidagi
baholash mezonlari orqali aniqlanadi.**

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirining

2018 yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug‘iga asosan

2-§. Talabalar bilimni baholash mezonlari

15. Talabalarining bilimi quyidagi mezonlar asosida:

talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega deb topilganda — **5 (a‘lo) baho;**

talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega deb topilganda — **4 (yaxshi) baho;**

talaba olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega deb topilganda — **3 (qoniqarli) baho;**

talaba fan dasturini o‘zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega emas deb topilganda — **2 (qoniqarsiz) baho** bilan baholanadi.

BAHOLASH TARTIBI

Yakuniy davlat attestatsiya sinovida bitiruvchi talabalar uchun majburiy fanlardan 25 tadan test savollari taqdim etilib, har bir to'g'ri javob uchun 4 ballidan jami 100 ballikda jamlanib hisoblanadi. Bitiruvchi talabalar sinovda olgan bahosi Nizomning 1-jadvaliga muvofiq quyidagicha aniqlanadi:

100 balldan-90 ballgacha-5 (a'lo);

89 balldan-70 ballgacha-4 (yaxshi);

69 balldan-60 ballgacha-3 (qoniqarli);

59 ball va undan kam-2 (qoniqarsiz).

Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi Nizomga
ILOVA

1-jadval

Baholashni 5 baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o'tkazish

JADVALI

5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala
5,00 — 4,96	100	4,30 — 4,26	86	3,60 — 3,56	72
4,95 — 4,91	99	4,25 — 4,21	85	3,55 — 3,51	71
4,90 — 4,86	98	4,20 — 4,16	84	3,50 — 3,46	70
4,85 — 4,81	97	4,15 — 4,11	83	3,45 — 3,41	69
4,80 — 4,76	96	4,10 — 4,06	82	3,40 — 3,36	68
4,75 — 4,71	95	4,05 — 4,01	81	3,35 — 3,31	67
4,70 — 4,66	94	4,00 — 3,96	80	3,30 — 3,26	66
4,65 — 4,61	93	3,95 — 3,91	79	3,25 — 3,21	65
4,60 — 4,56	92	3,90 — 3,86	78	3,20 — 3,16	64
4,55 — 4,51	91	3,85 — 3,81	77	3,15 — 3,11	63
4,50 — 4,46	90	3,80 — 3,76	76	3,10 — 3,06	62
4,45 — 4,41	89	3,75 — 3,71	75	3,05 — 3,01	61
4,40 — 4,36	88	3,70 — 3,66	74	3,00	60
4,35 — 4,31	87	3,65 — 3,61	73	3,0 dan kam	60 dan kam

ASOSIY ADABIYOTLAR RO'YXATI
Jahon arxivlari tarixi va horijiy mamlakatlarda arxiv ishi tarixi
bo'yicha asosiy adabiyotlar

1. Архившунослик. Дарслик. Тошкент, 2018.
2. Бржостовская Н.В. Архивы и архивное дело в зарубежных странах (История и современная организация). М., 1971. 220 с.
3. Карапетянц И.В, Экономические архивы Западной Европы и США до начала XX века. М., 1997. 230 с.
4. Jhon Ridener. From Polders to postmodernism: an intellectual history of archival theory. USA, 2007. P.200.
5. Хорхордина Т.И., Прозорова В.Б., Мазин К.А. Всеобщая история архивов. Часть 1. М.: РГГУ, 2019. 379 с.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажигимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қураимиз. – Тошкент: “Ўзбекистон”, 2017.
2. Мирзиёев Ш.М. “Миллий тикланишдан миллий юксалиш сари”. – Тошкент, “Ёшлар нашриёт уйи”. 2019. -158 бет.
3. Азаров А. И., Брежневская Н. В. Государственные архивы и архивное дело в союзных республиках. -М., 1971.
4. Магидов В.М. Кинофотофонодокументы как исторический источник.// Отечественная история.-М,1992, № 5.
5. Михайлов О.А. Влияние информационной технологии на теорию и практику архивного дела// Вестник архивиста, – М., 1992, № 6 (12)
6. Плате А. Стратегия ЮНЕСКО в отношении развития архивного дела.// Вестник архивиста. – М., 1995. № 6 (30).
7. Рошаль Л.М. Некоторые вопросы источниковедческого анализа кинофотофонодокументов/ Труды МГИАИ. Т.17-М,1963.
8. Цеменкова С.И. История архивов России с древнейших времен до начала XX века. Учебное пособие. Екатеринбург: Изд-во Уральск.ун-та, 2015. 155 с.
9. Archive Principles and Practice. Crown copyright. 2011. P.25..

Elektron adabiyotlar

1. www.ziyonet.net
2. www.history.ru
3. www.arshiv.ru
4. www.arshiv.uz

Ўзбекистоннинг davlat muassasalari tarixi bo'yicha adabiyotlar
Asosiy adabiyotlar

1. Азамат Зиё. Ўзбек давлатчилиги тарихи. Т. 2001.
2. Воҳидов Ш., Холиқова Р. Марказий Осиёдаги давлат бошқарув тарихидан. Т. Янги аср авлоди. 2006.
3. Низомулмулк. Сиёсатнома. Т.: Янги аср авлоди. 2008.
4. Сағдуллаев А. Ўзбекистон давлат ва жамият тараққиёти йўлида. Т.. 2000.
5. Сағдуллаев А., Мавлонов Ў. Ўзбекистонда давлат бошқаруви тарихи. Т. Академия. 2006.
6. Темур тузуклари. Т.. 1992.
7. Ўзбекистон давлатчилиги тарихи очерклари. Д.А Алимова. Э. Ртвиаладзе. Т. 2001.

Qo'shimcha adabiyotlar

8. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг кўшма мажлисидаги нутқ. -Т.: Ўзбекистон, 2016.
9. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. -Т.: Ўзбекистон, 2017.
10. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олийжаноб халқимиз билан бирга қурамыз. -Т.: Ўзбекистон, 2017.
11. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик - ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қонидаси бўлиши керак. Мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий яқунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маъруза. -Т.: Ўзбекистон, 2017.
12. Patriek Karam. I.e retour de Tislam dans Тех-empite russe. Editions Г Harmat tan 5-7, rue de FEcole-Polytechnique. Paris. 1996.
13. Абдурахимова Н.А., Рустамова Г.К. Государственное управление в колоннальном Туркестане. - Т.. 1948.
14. Аманова Ф. Бухоро амирлиги иқтисодиётига тарихий назар. Т., 2013.
15. Архипова Т.Г и жр. Административно-командная система управления: проблемы и факты - М.. 1992.
16. Буёндов З. Ануштегин Хоразмшоҳлар давлати (1097-1231) Т.: Фафур Фулом. 1998.
17. Ерошкин Н.П. История государственных учреждений дореволюционной России. М., 1997.
18. История народов Узбекистана Авт.коллегия п.р. М.А.Бабаходжаева. Т. 1902-1993.
19. Леонид Левитин, Доналд С. Корлайл. Ислом Каримов - Янги Ўзбекистоннинг Президенти. Т.. 1996.
20. Марк Блок. Апалогия истории. М.: Наука. 1973.
21. Мирзо Улуғбек "Тўрт улус тарихи". Т.: Чўлпон. 1994.
22. Муҳаммадиёр ибн араб Катағон "Мусаҳхир ал билол". Т: Янги аср авлоди. 2009.
23. Муҳаммаджонов А. Темур ва Темурийлар салтанати. Т. 1996.
24. Мўминова Р. Г. История народов Узбекистана. Т.. 1994
25. Наршахий. Бухоро тарихи. Форсчадан Х.Расулов таржимасн Т.: Камалак,, 1991.
26. Отахўжаев А. Абу Райхон Беруний. Т., 2011.
27. Посилом Б. Улуғбек. Т : Абу матбуот консалт. 2011
28. Соатов Р.Г . Очерки истории Бухары Т. 1998.
29. Содиков Х. Амир Темур салтанатида хавфсизлик хизмати. Т., 2010.
30. Тошев Н. Жалолилдин Мангуберди. Т., 2011
31. Файзиев Т. Мирзо Улуғбек авлодлари. Т., 1994.
32. Шукруллаев Ю. Бухоро амирлигида кўшин ва ҳарбий иш (1756-1920 йиллар). Т., 2008.
33. Қори Ниёзий. Улуғбек ва унинг илмий мероси. Т., 1971
34. Ўзбекистон Республикаси Конституциясини ўрганиш Т., Шарқ. 2002.

Internet saytlari

35. [www. ziyonet.net](http://www.ziyonet.net).
36. [www. hisrory.ru](http://www.hisrory.ru).
37. [http:/ www. google.Uz](http://www.google.Uz).
38. [http: www. Wixipediya](http://www.Wixipediya)
39. Ўрта Осиё ва Ўзбекистоннинг давлат муассасалари тарихи. ЎУМ. 2015.

Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti fani bo'yucha adabiyotlar

1. Buriyeva X., Nazarov A., Abbasov B. Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti. T.: Шарк, 2021.
2. Алимов И, Эргашев Ф, Бутаев А. Архившунослик. / Ўқув қўлланма – Т.: Шарк, 1997.
3. Алимов И.А. Архившунослик. / Ўқув қўлланма – Андижон: АДУ, 2005.
4. Архившунослик. Ўқув-услубий мажмуа. – “TURON-IQBOL”. Т., 2018.
5. Жумаев У.Х. Ўзбекистонда архив иши тарихи. – Т., 2016.

Qo'shimcha adabiyotlar:

6. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқ. – Т.: Ўзбекистон, 2016.
7. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг 24 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маъруза. 2016 йил 7 декабрь. /Ш.М. Мирзиёев. – Тошкент: “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 48 б.
8. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. – Тошкент: “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 488 б.
9. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қонидаси бўлиши керак. Мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий яқунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маъруза. – Т.: Ўзбекистон, 2017.
10. Бобокулов Б. Архив иши назарияси ва амалиёти. Ўқув қўлланма. – Т., 2011.
11. Ҳамидова М.С. Архив иши назарияси ва амалиёти. Ўқув-услубий мажмуа. – Т., 2011.
12. Государственные архивы СССР. / Справочник в 2-х частях. – М.: Мысль, 1989. Часть 2.
13. Митяев К.Г. Теория и практика архивного дела. Учебное пособие. – Москва, 1946.
14. Бржестовская Н.В. Архивы и архивное дело в зарубежных странах. Москва 1971.
15. “Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги “Бошархив” бошкармаси тўғрисидаги Низом ва республика марказий давлат архивлари тармоғини тасдиқлаш ҳақида”ги ЎзР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил, 19 июндаги 296-сонли Қарори.
16. “Архивлар тўғрисидаги” ЎзР Қонуни. 1999 йил 15 апрель.
17. “Архив иши бўйича меъерий ҳужжатларни тасдиқлаш тўғрисида”ги ЎзР Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил, 30 октябрдаги 482-сонли Қарори.
18. “Ўзбекистон Республикаси архив ишини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги ЎзР Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил, 3 февралдаги 49-сонли Қарори.
19. “Электрон рақамли имзо тўғрисидаги” ЎзР Қонуни. 2003 йил 11 декабрь.
20. “Ахборотлаштириш” ЎзР Қонуни. 2003 йил 11 декабрь.
21. “Электрон ҳужжат айланиши тўғрисидаги” ЎзР Қонуни. 2004 йил 29 апрель.
22. “Корея республикаси ҳукуматининг грант маблағларини жалб этган ҳолда Ўз.Р МДАларини реконструкция қилиш ҳамда уларни техник модернизациялаш чора тадбирлари тўғрисида”ги ЎзР Президентининг 2008 йил 21 августдаги ПҚ-949 Қарори.
23. “Ўзбекистон Республикасида архив ишини янада ривожлантиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ЎзР Вазирлар Маҳкамасининг 2008 йил 26 августдаги 194-сонли Қарори.
24. “Архив иши тўғрисидаги” ЎзР Қонуни. 2010 йил 15 июнь.
25. “Ўзбекистон Республикасида архив ишини такомиллаштириш тўғрисида” ЎзР Вазирлар Маҳкамасининг 2012 й. 5 апрелдаги 101-сонли Қарори.

Internet saytlari:

26. www.ziyonet.net.
27. www.history.ru.
28. www.arshiv.ru.
29. www.lex.uz.
30. www.nationalarchives.gov.uk
31. www.Sakai.unc.edu
32. www.cours.web.pitt.edu